

Macesni pod Olševo

(Očetu v spomin)

Stane Terčak

Macesni so moji davni znanci iz prve mladosti. Komaj sem imel toliko moči, da sem prekobalil večni prag domače hiše, mi je že pritegnil pogled vitki macesen, poln drobnih rdečih cvetov, ki so se iskriili na njegovih vejah kakor kaplje strjene krvi. Pravili smo mu farovški macesen. Rasel je sam samcat na farovški gorici nasproti naše domačije. Še sedaj, že več kot pol stoletja je minilo, mi je še vedno pred očmi prav tak, kakršen je rasel takrat: vitek, košat, po deblu od belega mahu kosmat, poln drobnih rdečih cvetov, kipeč v nebo.

Izmed vseh umetnin našega velikega slikarja Ivana Groharja mi je najbližja — prav v srce mi je prirasla — njegova oljnata podoba, ki jo je mojster imenoval Macesen. Na podobi je v ospredju macesnovo deblo in nekaj spodnjih vej, na njih pa više majhni okrogli storžki — bické smo jim pravili mi otroci takrat, ko smo se igrali in platno prodajali. V ozadju je drobna lesena staja, za njo pa se vzpenja v nebo sončna planinska pokrajina z gorami. To je kraj, kjer macesni domujejo. Takih krajev je pri nas več: vse od Dobrovelj do Menine planine, Mrtvca me-niha in Mozirskih planin, tja do Robanovega kota, Matkovih gozdov in Covnikovega vrha preko Sv. Duha in Podolševe.

Macesni so kakor ljudje, živéči visoko v gorah; samotni in uporni branijo po tisočletnem notranjem izročilu svojih davnih prednikov, nikdar izrečnem in vendar povsod pričujočem, zlato tišino temnih gozdov

in sivih mahovnih skal — vso prelest domače grude. So kakor ljudje po saminah, sami s seboj, redko posejani po vsem pogorju. Macesni so kakor stari, kuštravi strici z dolgimi bradami, ki žive na saminah in vse vedo in povsod pomagajo, so pa sami zase in vendar družno povezani z domačijami.

Taki so macesni visoko v gozdovih, rastoči v majhnih skupinah s smrekami. Le macesni viharniki se vzpno visoko v gorski svet, kjer omahne okleščena smreka, bičana od viharjev in snežnih plazov. Macesen viharnik si poišče med kruščim se skalovjem na sirotni zemlji svoj življenjski prostor. Njegove korenine se razkrecejšo okoli skal, drobirja in podrasti kakor prsti na rokah, zarijejo se v razpoke in čuvajo zemljo stoletja. V rasti zaostajajo, letnice v njihovih deblih so stisnjene druga k drugi. Nemo ti kažejo težko življenje v planinah.

Macesni so najlepši okras naših gozdov in planin, njihov les je najdragocenejši. Lesene samine so zgrajene iz macesnovih plohov, njihove strehe so iz macesnovih skodclj. Zibelke, v katerih so matere zibale redove samorastnikov od Grohata tja do Sv. Jakoba, Sv. Duha in Podolševe pa tja do Covnikovega vrha, Matkovih samin in Plestja v Logarski dolini so bile stesane iz macesnovih desak.

Macesni viharniki ob meji, na obronkih Olševe, so kakor naši ljudje tam gori, ki čuvajo naš rod, jezik in pokrajino...

Ko sva z Doretom grizla strmino za Hudo pečjo, je soteska ob Savinji s Solčavo še dremala v lahni meglici, ki se je trudno vlekla v koševje. V ozračju nad nama je pelo jutro. Nad Olševo, ki se je leskatala v soncu, se je smehljal poletni dan.

Po cikcakasti nadelani poti sva v dobri pol uri priromala na Čelo. Na tej jasi pod Strelčevo pečjo se ti odpre razgled, le Sv. Duha, kamor sva bila namenjena, nisva videla. Središče tega najvišjega planinskega naselja, ki je raztreseno po vsem pogorju pod Olševo, ne zagledaš, da nisi tik njega.

Na Čelu se vsak ustavi. Prvi, da si sapa umirijo, drugi, da se malo razgledajo, tretji, da si nahrbtnik olajšajo, četrti... peti, no pa kaj bi govoril. Od tukaj vidiš v soncu se smehlajajočo Logarsko dolino, Matkovo in Perkovo domačijo, nekoč eno samo ogromno planinsko posestvo, ki mu ni bilo enakega v naših planinah, pa zakriva Strelčeva peč. Domačiji čepita kakor lastavičji gnezdi na

St. Duh pod Olševo. Pod cerkvico Strelčeva domačija

Foto S. Terčak

strmi košenici, ki sega proti Matkovi kopi. V Matkovem kotu je globača, ki je bila pred dawnimi časi jezero. Domačini ji še danes pravijo: Jezera. V njem je prebival strašen zmaj. Jezero je bilo polno najžlahtnejših rib, ki so jih vsi, od kmetov do drvarjev strastno lovili. Ribiške mreže so sušili na veliki skali ob jezeru, ki jo še danes imenujejo Ribča peč. Zmaja je to početje kmetov in drvarjev jczilo in je Ribčo poč prekljuval. Ko se je jezero razlilo po Logarski dolini in proti Solčavi, je poplava odnesla tudi zmaja. Voda je izruvala na obrežju macesen s tremi vrhovi, ki je padel na plavajočega zmaja in ga ubil. Po ustnem izročilu lahko zmaja ubije samo tak macesen. Njegove kosti in čljusti so pozneje našli na Logarskih njivah.

Na Čelu, kjer so še vidni ostanki nekdanje hube, rase po gozdu polno orehov, ki bodo dobro obrodili. Zarsbel me je jezik, pa sem pomodroval: »Ta kraj bi se lahko imenoval tudi Orehovec.«

Dore me je začudeno pogledal s svojimi sinje-modrimi očmi in resno dejal: »Ne, to je Čelo!« Iz Logarske doline je potegnila preko Čela ostrina sapa, kakor bi hotela potrditi Doretove besede. Kako bi nevednež zbiral imena tam gori, ko so že stoletja izbrana...

Na nasprotni strani soteske, kjer si je Savinja v tisočletjih izdolbla v skalovje svoje struge, se dviguje Icmankova peč, desno od nje se košati Rožni dol. Nad obema čisto na desni pa kraljuje koničasti Strelovec. Na levi nad Solčavo razteza dolgi hrbet solčavska Vaška gmajna. Seveda niso solčavski gospodarji tukaj nikoli pasli svojih čred, pač pa je bila ta gmajna njihov skupni srenjski gozd, kjer se je vsekala marsikatera platnica in se potem spremenila v solčavskih oštarijah Šturmu, Tajčmanu, Vitezu, Kautmanu in v ostalih v iskrecnega se bizelanca ali pa v »kačjo slino«, ki te je tako spekla, da si imel ves ožgan jezik in goitanec. Takega sedaj v edini gostilni v Solčavi ne dobiš več,

pa tudi drugje ne. Le na saminah pod Olševo, kadar obrodi brinje ali pa obrode črešnje lesnače, ki so zrele šele konec avgusta, žgejo še takega.

Marsikateri drvar pa tudi kmet žaluje za tistimi časi, ko je bila v Solčavi skoraj vsaka hiša oštarija, ki mu je v nedeljah nadomestovala dom. Na podstrešjih gostiln so imeli ljudje daljnih samin škrinjje. V njih so imeli shranjeno »ta ofertno obleko«. V zgodnjih nedeljskih jutrih so klopotali coklje po skalovju in nadelanih poteh iz vseh samin in »holcarskih« bajt proti Solčavi. Za svita so bili že vsi »pobi« in »dečle« praznični. V škrinjnah pa se je valjala raševina in coklje, da jih pod noč zopet obuje lastnik. Po maši so se polnile oštarije. To se je jedlo in pilo, da je včasih teklo od mize. Pa plesalo, tako da so od podnic letele treske, ko so težko okovani kvedri sekali po njih. Proti večeru pa so »dile« po oštarijah oživele. Coklje in raševina je zopet visela na pobih. Pred gostilnami so objeti in razgreti vriskali pivci, dečle pa so pomagale »pobom« pri petju »na tretjo«. Ko se je v mraku pesem izgubila med hišami, vrtovi in plotovi, je le še oddaljeno vriskanje hlapcev in drvarjev odmevalo iz globač in sotesk, je »Žopcah«, kakor so pravili domačini Solčavi, utrujen od nedeljskega trušča, zadremal do druge nedelje.

Pogled na Sv. Duh ti zapre Strelčeva peč. Dore je ponovno pokazal na njo: »Poglej jo! Tukaj počivajo planinski orli, kadar priplavajo iz Karavank in Julijskih Alp pogledat k nam. Mogoče si bodo kdaj v tem divjem skalovju, ki navpično pada v Logarsko dolino in Matkov kot, spletli svoje gnezdo.«

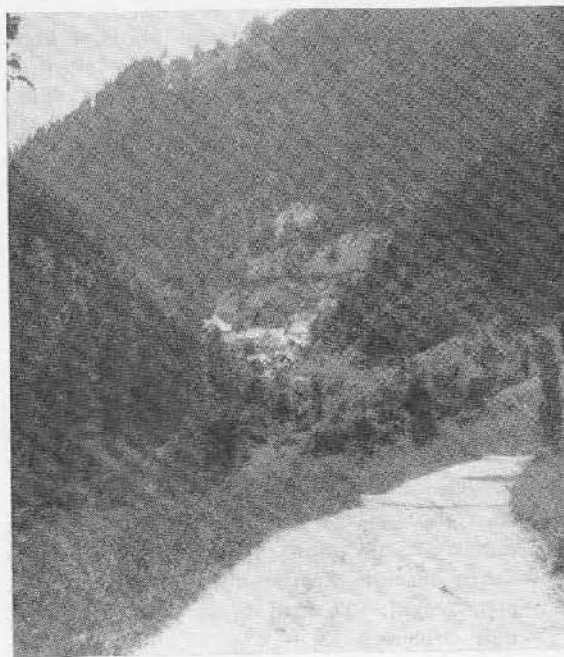
Na levo od Čela je Huda peč, ki Solčavanom zastira pogled na zapadni del Olševe. Huda peč ima že tri leta svojo veliko lovsko skrivnost. Tu so doma mufloni. Nihče prav ne ve, odkod so se pripasli na solčavsko stran. Prvi jih je dobil iz daljnih dežel, kjer je njihova domovina, grof Thurn, ki ima v lasti dobršen del planin na oni strani državne meje od Olševce preko Sv. Lenarta in dalje do Bele. Thurn je zgradil gozdovec z visoko ograjo, da bodo mufloni ostali v njih. Ko so jih pripeljali in izpustili v njihovo domovje, je največji kozel pogledal zvedavo okoli sebe, jezno udaril z zadnjo nogo ob tla in igraje preskočil visoko ograjo. Živali, navajene polne prostosti, ne moreš ukleniti v ograje. Še za državno mejo jim je malo mar. Muflonom so tudi naši gozdovi po volji. Le ob

Pustota nad Macesnikom, kjer so jeseni l. 1944 spuščali Angloamerikanci koroškim partizanom orožje in obleko

Foto S. Terčak

Pot, ki drži od Pustote proti Solčavi, — kadar je šla XIV. divizija na svojem pohodu — v ozadju del Solčave

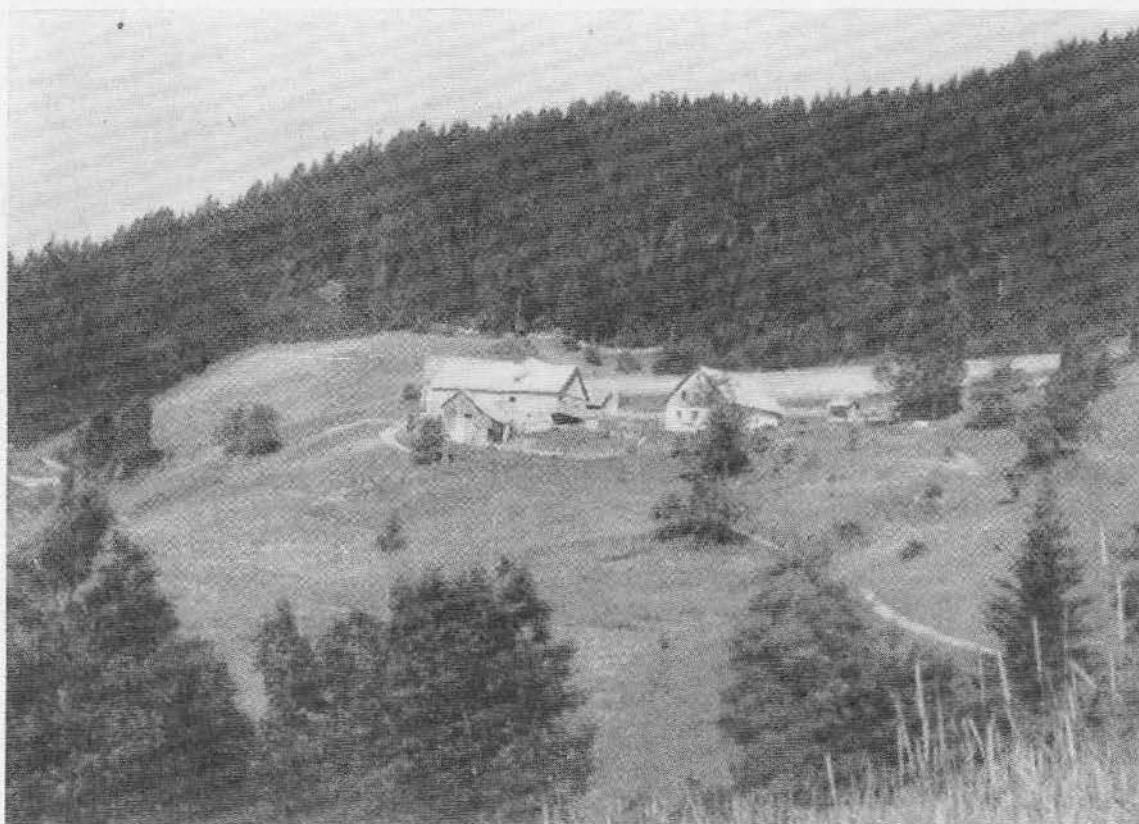

Macesnkova domačija; ena najlepših samot v naših planinah

Foto S. Terčak

Rogarjeva domačija v Podolševi (Matevž Štiflar). Partizani so jo imenovali »Pri otrokih«

prsku so se menda pomešali naši in avstrijski mufloni. Pet let je že pretklo. Mufloni pod Hudo pečjo ne iščejo več ljubezni onstran meje. Družina ima krepkega kozla in zarod. Tja do Macesnikovih njiv v Citriji se razpo-
tegnejo te sive, kocaste živali z zavitimimi ro-
govi, ovcam podobni, in so veliko veselje
solčavski lovski družini.

Dore, ki je tudi lovec, kakor so bili včasih
vsi pravi Solčavani, je stegnil roko tja proti
Matkovi kopi, kjer je globel pod njo temnela
od ravnega smrekovja: »Tam imamo še ne-
kaj lepšega. Že nekaj let se tam rukajo je-
leni. Tudi telad že imajo. Jelen je že tak
kakor največja telica. Pa tamle,« je pokazal
proti zobati Raduhi, kjer je nad Bukovnikovo
samino, ki je najvišja v Sloveniji, nastav-
ljala Grohat planina svoj položni hrbet bo-
žajočim sončnim žarkom. »Tudi tam jih
imamo. So se že udomačili.« Oči so se mu
zaiskrile v lovski strasti. Pri sreču mi je po-
stalo toplo ob pogledu na lepoto gozdov in
bogato življenje v njih.

Zopet je nahrbtnik zlezal na ramena. Zavila
sva po stezi, ki naju je vodila skozi dozorel
koš. Obkrožila sva Strelčevo peč in se znašla

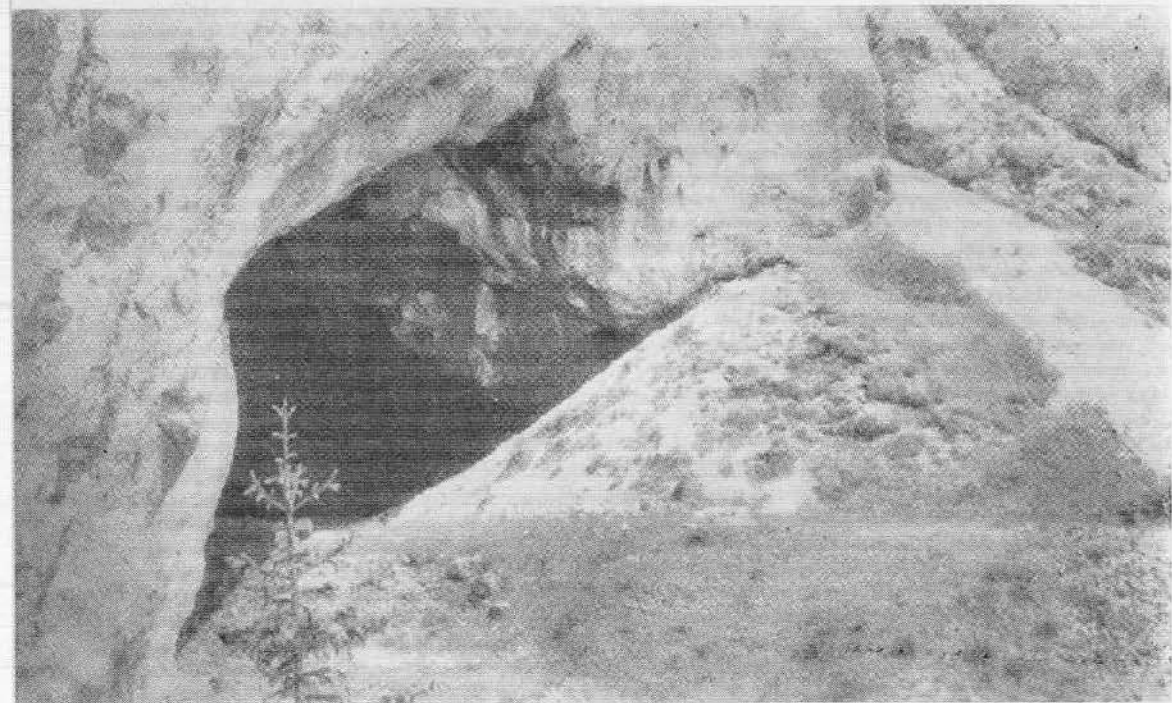
na kolovozu, ki je držal na čistino. Iz globeli
je zvenelo v ozračju redko brušenje kose. Na
drugem koncu globeli sva videla dolge redi
pokošene trave. Pod Olševo kosijo samo en-
krat na leto. Tu ni otave, ne otaviča. Ob suši
je še seno slabo.

Ob kolovozu je bila zbita klop, naslonjena
na staro črešnjo, ki je komaj dobro odcvela.
Prvi drobni, komaj zaznavni črešnjevji plo-
dovi so se šele pred nekaj dnevi zalegli.
Da bi jih zobala, sva prišla dober mesec pre-
zgodaj. Zore kasno, skoraj šele takrat, ko
zmrzal v zgodnjih planinskih jutrih poškropi
s slano leščevje, da listje kar čez noč po-
rumeni.

Pa je le prav, da so postavili tukaj klopco.
Dobro so vedeli zakaj. Pred nama je rasel
iz globeli ogromen travnik, prav tja gori do
Rogarjeve domačije, ki je s svojimi številnimi
lesenimi gospodarskimi poslopji bila podobna
mali vasici. Rogar je gospodar, ki zna pri hiši
vse sam napraviti. Vsake obrti je več. Za
hišo ima kovačijo, je sodar, krovec in žagar.
On in Macesnik, lastnik ene najlepših samin
na vsem pogorju, imata v teh hribih vsak
svojo žago kar pri hiši.

Vhod v Potočko zijalko na Olševi

Foto S. Terčak

»Ja, kam bi pa prišli, če bi morali voziti vsako platanico na žago v dolino. Potem bi mi tukaj gori pod Olševo hitro omlatili,« se Rogar modro odreže. »Pri nas mora znati vsak vse, kar je treba urediti pri hiši, če hočmo, da rinemo naprej. Pa še nekaj je važno: ne samo delati, tudi komandirati je treba znati.« In Rogarjev oča znajo. O tem sva se z Doretom lahko prav nazorno poučila kar na travniku. Kose se v rosнем jutru zvenelc, redi trave so se na travniku množile. Kosci so bili tri Rogarjeve hčerke, sin in bosopeti, še ne šoli odrasli vnuk.

»Ali se dobro kosi?« je namesto jutranjega pozdrava zazvenel preko travnika Doretov glas. Glasen, gruleč smeh deklet nama je odgovoril: »Pridi pomagat! Eh, vsaj srnad bi lahko odgnal, ko imaš puško. Glej, ob robu gozda so nam vso travo povaljali, toliko je je.« Dekleta so prenehala s košnjo in se nasonila na kosišča. Njihove kodraste glave so se zvedavo ozrle na naju. Vsa tri dekleta so imela trajne. Oha, polepšanje sili tudi v Podolševo! Razlike med dolino in hribovjem zginjajo hitreje, kakor se zavedamo. Le delo tam gori še ostaja isto kakor pred stoletji. Teško delo in tesna povezanost z gozdovi, pasovniki in bornimi njivami krepi živce in telo. Kri se tod gori hitreje pretaka po žilah, bolj vroča je kakor pri dolincih. Zato je tudi tam gori ljubezen močnejša in naravnejša. Vse na svetu ima svoje težave pa prednosti. Ko si na Rogarjevem travniku, si pravzaprav že pri Sv. Duhu, eni najlepših izletniških točk v naših planinah. Zaviješ po travniku navzgor in že se ti nasmaje skrivit v zelenje tak kakor šopek planinskih rož. Tik pod vrhom je Strelčeva domačija, zraven na vzvišeni jasi pa Sv. Duh. Na najlepšem mestu na jasi poleg cerkve se košati stoletni macesen, košat, z mahom obrastel, izredno debel. Njegov v nebo kipeči vrh je osmojen od strele. Pomnik davnih dni, ki bi vedel povedati zgodovino pogorja za več stoletij.

Na jasi pri macesnu lahko napaseš oči s prečudnimi lepotami planinskega sveta. Od nikjer v planinah ni Logarska dolina tako lepa in deviška kakor od Sv. Duha. Plestje in Logarjeva domačija sta sredi trat in gozdov kakor oljnata podoba najimcnitnejšega slikarja. Nad njima pa kraljujejo velikani: Mrzla gora s prečudnimi, grozotnimi prepadi, ki strmo silijo v divji Matkov kot. V njenem ozadju štrli Grintovec, ki se ga v dalji oprijemljejo prosojne meglice in ga rahlo senčijo.

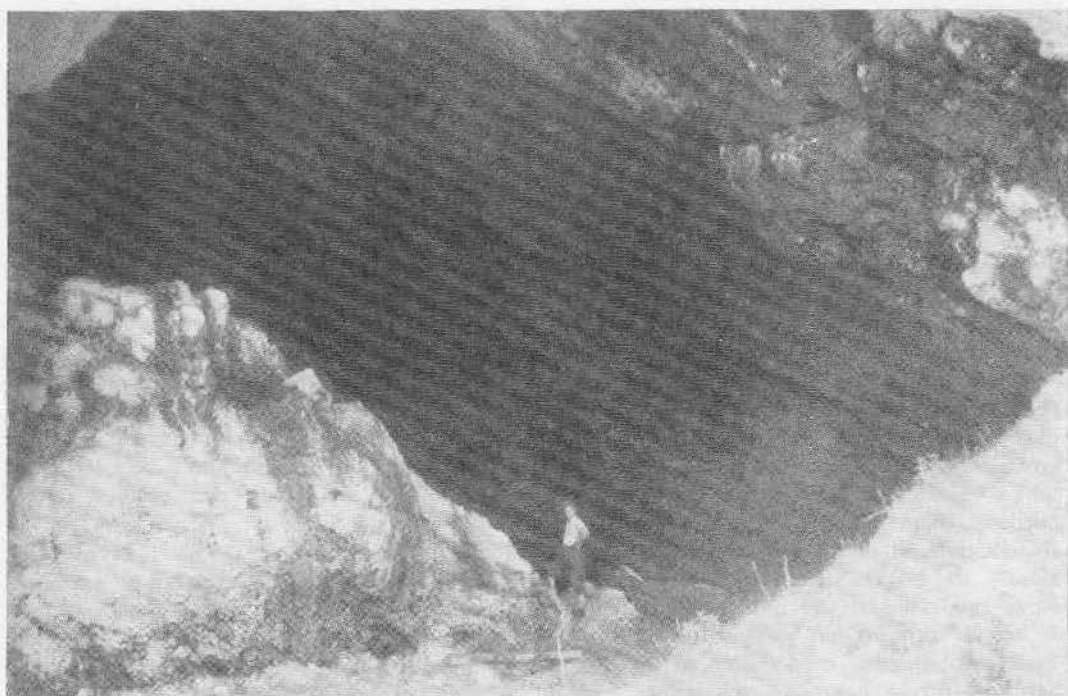
Zdi se ti, da bi Rinke, Brano, Jermanova vrata, Planjavo in Ojstrico pa Krofičko zagrabil v jasnini neba kar z rokami. Čas in prostor se zdita tukaj daljna pojma, ki zgubita vsako vrednost.

Na nasprotni strani Sv. Duha pa zaslanjajo široki, dolgi hrbet Olševe saminc, ki so stisnjene na njenem vznožju. Na Olševi, ki je med skalovjem porasla z dehtečo planinsko travo, se rdeči natičje, ki ga hodijo skrivaj obirat tudi z avstrijske strani. Podolševski gospodarji našeno poleti ovce na Olševo. Trope ovac našeno na njeno vznožje, da si kar same poiščejo med skalovjem pot na vrh. Vse poletje jih puste kar same brez pastirja. Jeseni grodo ponje in jih našeno v stajc. Rogarjev oča so v šali dejali: »Laže je ugnati iz Olševe v stajo sto ovac kakor ugnati enega samega dekleta.«

Pod vrhom Olševe, prav ob državni meji, srepi v dolino Potočka zijalka z ogromno, temno odprtino. Tu je bilo bivališče pračloveka pred več desetisočletji.

»Potočka zijalka je paleolitska postaja pod vrhom Olševe, ki spada v Vzhodne Karavanke. Zgodovina paleolitika ne pozna do sedaj nobnega primera, po katerem bi se moglo sklepati, da je prodril mlajšepaleolitski človek globlje v alpsko gorovje... Med redkimi visoko ležečimi in izključno alpskimi postajami stare kamene dobe zavzema Potočka zijalka glede na višino (1700 m) drugo mesto. Prekaša jo v zahodnih Alpah edino le švicarska postaja Drachenloch, ki je v višini 2445 m,« pravi akademik dr. Brodar, ki je več let v zijalki kopal in znanstveno proučeval razmere in življenje takratnega pračloveka. Izkopal je poleg izredne množine kosti jamskega medveda in drugih takrat živelih živali tudi orodje pračloveka. Nekaj primerov okostja jamskega medveda in orodja takratnih ljudi se nahaja v Narodnem muzeju v Ljubljani in Mestnem muzeju v Celju. Nekaj orodja in okostja pa je bilo uničenega v Celju ob bombardiranju l. 1944.

Potočka zijalka je dolga 115 m, v sredini 40 m široka in povprečno 6 m visoka. Vhod v jamo je veličasten, širok okoli 20 m in visok 8–10 m. V sredini vhoda je ogromna kamnita klada. Tu, kjer je pračlovek lovil jamske medvede, se sončil ob lepih poletnih dneh in se grel v mrzlih nočeh ob svetlo plapolajočem ognju, se sedaj v ujmah in plazovih zatekajo gamsi. Vhod v zijavko jim je varno zaklonišče.

Potočka zijalka

Foto S. Terčak

Kdo ve, kaj vse še skriva pračlovekov prvi kulturni dom, če ga lahko tako imenujemo. Kaj bi dali arheologi, če bi lahko odkrili zadnjo tenčico v temo zavite zgodovine človeka, ki se je tukaj boril z jamskim medvedom. Odšel je, zijalka s svojimi najdbami pa je ostala kot živa priča ugaslega življenja pred davnimi, davnimi časi.

Pri Strelcu, kjer je planinska postojanka, je gostilna že nad sto let. Tu gospodarijo po osvoboditvi Strelčeva mama s hčerkama. Gospodar Jurij, ki je bil ves čas narodno-osvobodilne vojne povezan s koroškimi partizani, si je strašno mučen od gestapovskih krvnikov, v domači hiši prerczal vrat, da bi ne izdal nikogar. To je bilo oktobra 1944. Takrat so vse samorastnike izpod Olševe odpeljali v taborišče, živino odgnali, domačije pa požgali. Kakor je bil rod pod Olsevo trden v najtežjih časih, tak je tudi danes. Hiše in gospodarska poslopja so že obnovljena.

Prijazna Strelčeva mama obrišejo s predpasnikom stol, preden ga ponudijo, da sedeš. Venec sivih las jim obroblja glavo. Suhe, rjave, zdelane roke ljubeznivo strežejo gostom. Njihove zvedave črne oči te živahno opazujejo. Trudne poteze na njihovem od

brazd razoranem obrazu zasijejo, kakor bi jih sonce obsijalo, ko se začno pomenkovati. Med pogovorom so prinesli na mizo za pokušnjo, kakor so dejali, solčavskega sirjeka. To je skuta pomočana s smetano. Najbolje se prileže domač zmesni kruh, pečen v kmečki peči.

Mati so se usedli k peči, roke so sklenili pod predpasnikom, kakor je tamkajšnja navada, in jezik se jim je razvezal. »Veste, nam manjka ceste, ki bi nas povezala z dolino V prejšnjih časih, ko sem se primožila k Strelcu, je bilo drugače. Vsi kraji pod Olševo so bili navezani na Zelezo Kapljo in Bclo. Ti kraji na oni strani so nam mnogo bolj pri roki kakor dolina s Solčavo. Družinske vezi imamo v Solčavi in Lučah, še več pa jih imamo na oni strani ploča.«

Ob vsej meji pri Sv. Duhu so napravili Rogarjev oča plot, da živina ne uhaja na ono stran.

»Sv. Duh je bil takrat, ko sem bila mlada, mnogo živahnejši,« so se razživelci mama. »V nedeljah je bilo pri nas vse živo. Drvarji, tesarji pa kmetje in zlahta, vse se je zbiralo pri nas. Toda pri nas se ni slišala nemška beseda. V Zelezo Kaplo smo hodili po

sodčke piva kar s koši. Vino pa smo kupovali v Sinči vasi. Povsod tam je bila takrat doma samo slovenska beseda. Da bi le kmalu zgradili do nas cesto, ki bo peljala iz Logarske doline preko Matkovega kota. Takrat se bo zopet začelo življenje pri nas.»

Materi so se v očeh začele poigravati iskrice, vsi mladostni so nadaljevali: »Veste, naši pobi so se tujim vojskam vedno odtegovali. Sedaj v naši vojski smo se borili vsi: pobi in možje, žene in dcice, še domačije same.»

»Poglejte!« s suho roko je pokazala po saminah, ki čepo po vsem vozlju Olševe. »Samo pri nas je Nemeec požgal enajst domačij.

»Veste, že od časov Marije Terezije so bili po naših gorah pobi, ki jim ni bilo mar cesarske suknje. Takrat se je na Streličevi peči skrivalo trinajst pobov od Sv. Duha in z one strani Koroške. Iblajtarji iz Želcne Kaplje so jih obkolili. Ampak so se jim zmuznili. Podobno je bilo v letih pod Hitlerjem. Fantje so uhajali iz vojske in prihajali v goro. Od Tople do Matkovega kota, povsod je bila doma Koroška četa. Na Pustoti blizu Macesnika pa so aeroplani spuščali orožje in obleko za koroške partizane.»

»Pri nas se je zadrževala tudi XIV. divizija na svojem pohodu. Veliko hudega smo pretrpeli in veliko vselega doživeli. Zame je bil najveselejši dan, ko sem se vrnila iz taborišča domov pod Olševo. Človek, ki se je tukaj rodil in tukaj živel, ne more teh krajev nikoli pozabiti,« so Strelčeva mati zaključili svoje pripovedovanje.

Pričelo se je večeriti, ko sva se z Doretom vračala nazaj v dolino. Gozdovi so temneli, vse pogorje se je zavijalo v lahno meglico, le Mrzla gora in Grintovec sta žarela v zadnji krvavordeči večerni zarji. Veter je pričel zavijati svojo pesem. Macesni so ji prisluhnili in se trepetaje majali. Ozračje je bilo polno čudnega zvoka, ki se je širil proti Sv. Lenartu, Želcni Kaplji, Beli in naprej v Rož... Pesem, ki jo pojo tostran in onstran meje, še ni izpeta...

ŠTUDENTJE, POSKRBITE ZA POŽIVITEV APD!

Slovensko planinstvo vas rabi za vzdrževanje dobrih izročil in za napredek planinstva v socialistični družbi.

Moje poti

Ciril Debeljak

Napiši retrospektivni pregled tvojih inozemskih vzponov, mi je naložil urednik naše planinske pisarnice — Hm! Ponavadi to ljudje pišejo s penzionistovsko palico ob pisalni mizi ali pa drugi zanje, ko jih ni več. Pa se zmenimo na polovico, da bo obema prav. Pišem, kar je bilo, kar še bo, pa kdaj drugič.

Vzponov ne bom opisoval po vrstnem redu, niti po težavah, temveč kakor naneso. Najlepše bo kar po gorstvih. Vsega sicer ni preveč in tudi pretežkih ni vmes, debelina Vestnika pa je kljub temu občutno presuha, da bi pisal obširneje. Nekako v telegrafskem stilu bo ravno prav, da najdejo prostor še drugi.

Vsakdo od mladih danes misli, da mu dve pctici in morda še ena prvenstvena povrhu dajo garancijo in vizo za vse, kar nudi zamejski alpski svet, in so nestrpni. Afirmacija doma je polovična, samo ponavljanja, nihče več me ne vzame zares, če ponovim Čopa ali »Peharja«, da ne govorimo o Ojstrici in drugih poplekstremističnih plezarijah. Smo pač v dobi, ko večina ceni vrednost vzpona po zavrtanih klinih in preživetih bivakih, padcih in razburljivih dogodivščinah. Čim več viharja in plazov, padajočega kamenja in »ah, oh« pod steno med hvaležnimi gledalci. Tudi to ima svoj prav in mik.

Skoraj se čutim staroverski ob svojem začetu in prvem prestopu državne meje. Tak začetek in toliko potepanj doma ni več moderno. In zvrstilo se jih je dve sto pred mojim vizumom za Avstrijo, kjer sem prvič s spoštovanjem (me je že sram) ogledoval skoraj preveč strmo postavljene zapadne stene Lacerce in severne Velikega Kleka.

Alpinistične tehnike in plezalne šole so bile za nas španska vas, prav tako oprema, profilirana guma, nylon in bivak vreče, pa kuhalniki, razne slonove noge in kalorična hrana... sto stvari, o katerih sem slišal pozneje — k sreči še ne prepozno.

In prva tura? Sam čez slovensko v triglavski steni. Hotel sem takrat na Triglav, pa sem izstopil iz vlaka v Kranjski gori. Čez Kriško steno me je napolil pastir sredi Pišcnice, pobalina v kratkih hlačah in copatah za tenis.